

УДК 621.316.92:621.313

ТЕХНІЧНИЙ ТА ЕНЕРГЕТИЧНИЙ СТАН ЕЛЕКТРОМЕХАНІЧНОЇ СИСТЕМИ З ТРИФАЗНИМИ АСИНХРОННИМИ ЕЛЕКТРОДВИГУНАМИ В УМОВАХ ДІЇ ЕКСПЛУАТАЦІЙНИХ ВПЛИВІВ

Олійник В. Ю., студент

vlad.oleinick@gmail.com

Нестерчук Д. М., к.т.н.

dina.nesterchuk@tsatu.edu.ua

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Актуальність та постановка проблеми. Електропривод (ЕП) – це електромеханічна система (ЕМС) для приведення до руху виконавчих органів робочої машини та керування цим рухом для здійснення технологічного процесу. Підвищення якості та забезпечення надійності складових ЕМС є важливою та актуальною проблемою сучасності [1]. Згідно [2] складовою ЕМС є електродвигун, тому необхідно постійно контролювати параметри, їх коливання, зміни та взаємовплив складових ЕМС «мережа – перетворювач – електродвигун» в процесі експлуатації. Прогнозування технічних та енергетичних станів (ТС) ЕМС, аналіз причин їх відмов є актуальними задачами діагностування ЕМС. Експлуатація ЕМС з АД має такі особливості: технічний стан і надійність їх роботи спричиняють критичний вплив на рівень виробничих ризиків; АД використовуються не в номінальних режимах роботи, як наслідок, високий рівень виходу АД з ладу; висока вартість нового устаткування, тривалі терміни пуско-налагоджувальних робіт; завищена встановлена потужність електродвигунів. Ці обставини призводять до зниження ефективності електромеханічного перетворення енергії та коефіцієнта корисної дії.

Основні матеріали дослідження. Технічний та енергетичний стан ЕМС з АД підпадають під дію різноманітних експлуатаційних чинників, які умовно поділяються на чотири групи: конструктивні, виробничі, монтажні та експлуатаційні [2, 3], серед них найбільший вплив мають: якість напруги живлення; технологічні режими навантаження; умови експлуатації; дефекти технологічного походження; відповідність застосування електродвигуна його виконанню. Відхилення вказаних чинників від допустимих або номінальних значень призводить до погіршення енергетичних показників, технічного і теплового стану, як наслідок, до зменшення ресурсу роботи. В рисунку 1 наведені експлуатаційні чинники, які впливають на технічний та енергетичний стан ЕМС з АД.

Проведені дослідження показали, що найбільший вплив на технічний та енергетичний стан ЕМС надають показники якості електроенергії. Їх відхилення від нормованих значень призводить до збільшення втрат в АД та до зміни величини моменту, знакозмінні складові якого є причиною додаткових вібрацій елементів конструкцій електродвигунів, при цьому прискорюється й старіння ізоляції. В результаті зростає аварійність, знижуються такі показники як ККД, коефіцієнт потужності та строк служби АД [2, 3]. В умовах дії несиметрії напруг АД не може працювати з номінальним навантаженням на валу через небезпеку аварійної ситуації внаслідок надмірного перегрівання статорної обмотки. Перевищення припустимої температури призводить до передчасного руйнування ізоляції та до істотного скорочення терміну роботи електродвигуна.

В експлуатації АД існують режими роботи, які відповідають нормованим стандартам, так найбільш характерним є режим зі швидкозмінним навантаженням, коли АД періодично входить у режим перевантаження, повертаючись потім до номінального, або входячи у режим роботи з навантаженням меншим номінального [3].

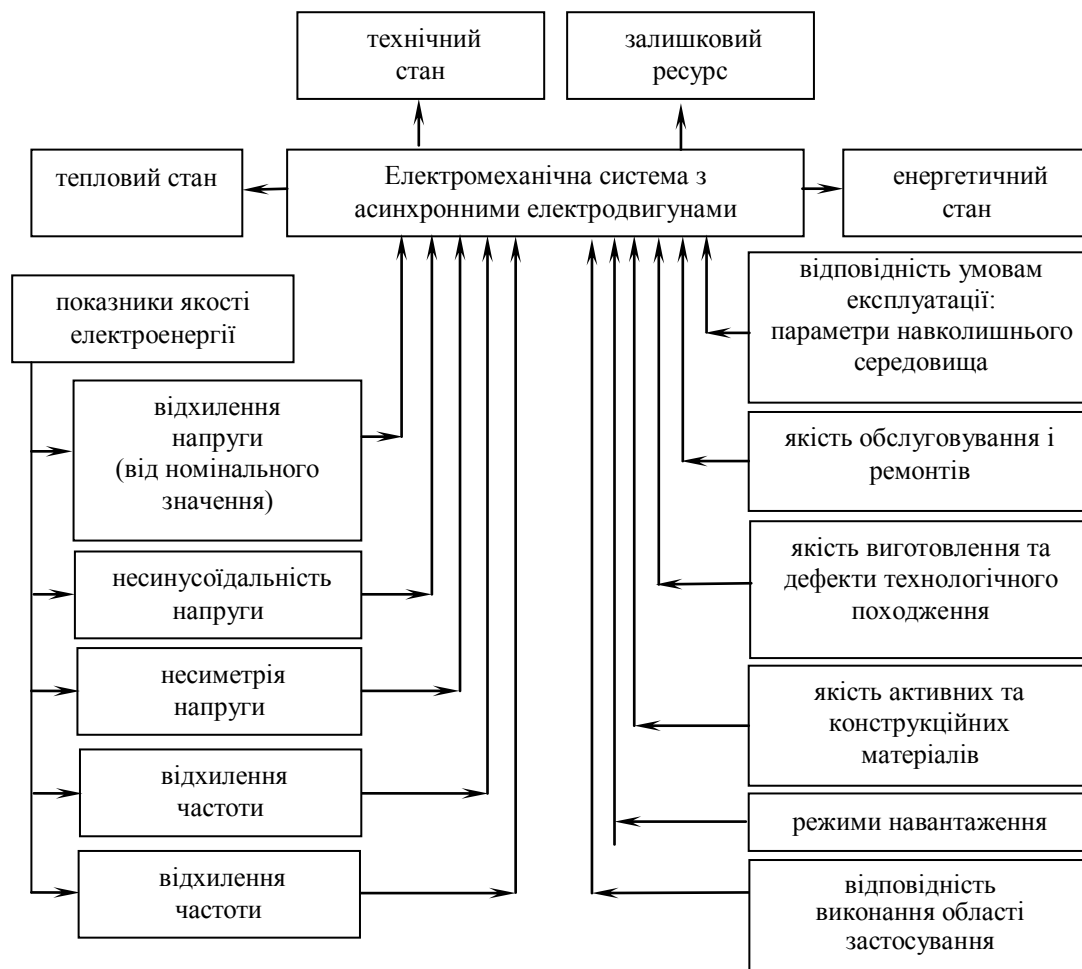

Рис. 1. Експлуатаційні чинники, які впливають на технічний та енергетичний стан електромеханічної системи з асинхронними електродвигунами

Характер навантаження двигуна залежить від механізму, який він приводить у рух. Робота ЕМС з АД в недовантаженому режимі призводить до значних втрат, зниження ККД та коефіцієнта потужності. Технічний та енергетичний стан АД залежать від умов його експлуатації, а саме, від сукупності зовнішніх факторів, що істотно впливають на працездатність електропривода, до яких належать температура довкілля, вологість, тиск, вібрації, удари зі сторони робочої машини.

Висновок. Впровадження методів прогнозування та моніторингу технічного та енергетичного стану ЕМС з АД дозволить підвищити експлуатаційну надійність електропривода та знизить відсоток виходу електродвигунів з ладу.

Список використаних джерел.

1. Халіман Л. Г., Братусь О. О., Нестерчук Д. М. *Систематизація та аналіз методів прогнозування технічних станів електромеханічних систем*. Збірник тез доповідей Всеукр. науково-технічної конф. магістр. і студ. ТДАТУ (присвячується 80-річчю Запорізької обл.). Мелітополь, 2018. С.66.
2. Овчаров В. В. *Эксплуатационные режимы работы и непрерывная диагностика электрических машин в сельскохозяйственном производстве* Киев: Изд-во УСХА, 1990. 168 с
3. Закладний О. О. *Функціональне діагностування енергоефективності електромеханічних систем: монографія*. Київ: Видавництво «Лібра», 2013. 195 с.